

Dnr V/9507/2022

29.4.2022

Rökförbud enligt tobakslagen vid offentliga tillställningar, på utomhuslekplatser och badstränder

Inledning

Med stöd av 6 § i tobakslagen (549/2016) utfärdar Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) anvisningar om tillämpningen av rökförbud enligt tobakslagen på utomhusområden. I anvisningen beaktas ändringen av tobakslagen gällande rökförbud på utomhuslekplatser och allmänna badstränder. Syftet med ändringen är att skydda befolkningen, i synnerhet små barn, mot de skadliga effekterna av passiv rökning. Anvisningen ersätter den tidigare anvisningen om offentliga tillställningar dnr 6051/06.10.06.00/2016.

Lagstiftning

Enligt 1 § i tobakslagen är syftet med lagen att användningen av tobaksprodukter och andra nikotinhaltiga produkter som innehåller ämnen som är giftiga för människor och orsakar beroende ska upphöra.

Med rökning avses enligt 2 § 38 punkten i tobakslagen användning av tobaksprodukter avsedda för rökning eller annan upphettning.

Enligt 73 § i tobakslagen tillämpas bestämmelserna om tobaksrökning och tobaksrök i tobakslagen också på användningen av örterprodukter för rökning och

elektroniska cigaretter och den rök och ånga och de partiklar som de ger upphov till.

Enligt 74 § 1 mom. 2 punkten i tobakslagen är tobaksrökning förbjuden under skyddstak och på läktare vid offentliga tillställningar utomhus och på andra platser som direkt är avsedda för deltagare som följer tillställningen stillastående eller stillasittande, enligt 4 punkten på utomhuslekplatser för vilka det ska upprättas ett säkerhetsdokument enligt 7 § i konsument säkerhetslagen (920/2011) och enligt 6 punkten på allmänna badstränder från ingången av maj till utgången av september. Med allmän badstrand avses en badstrand där den kommunala hälsoskyddsmyndigheten förväntar sig att ett stort antal människor badar och om vilken det ska göras en anmälan enligt 13 § 1 mom. 2 punkten i hälsoskyddslagen (763/1994). Enligt 74 § 3 mom. i tobakslagen är det förbjudet att använda rökfria tobaksprodukter på utomhuslekplatser.

Enligt 80 § i tobakslagen ska innehavare av lokaler eller utomhusområden och arrangörer av offentliga tillställningar sätta upp anslag som informerar om rökförbud enligt 74 §. Innehållet i anslagen ska vara entydigt och anslagen ska både till storlek och placering vara sådana att de är lätta att upptäcka av personer som kommer till lokalerna och vistas i dem.

Offentliga tillställningar

Tobaksrökning är enligt 74 § 1 mom. 2 punkten i tobakslagen förbjuden under skyddstak och på läktare vid offentliga tillställningar utomhus och på andra platser som direkt är avsedda för deltagare som följer tillställningen stillastående eller stillasittande. I 73 § i tobakslagen konstateras att förbudet också gäller till exempel användning av elektroniska cigaretter och tobak samt örtprodukter för rökning i vattenpipa. Rökförbudet gäller både avgiftsbelagda och avgiftsfria offentliga tillställningar, och det gäller under hela den tid som den offentliga tillställningen pågår

Med offentlig tillställning avses enligt 2 § 1 mom. 41 punkten i tobakslagen sådana allmänna sammankomster och offentliga tillställningar som avses i lagen om sammankomster (530/1999).

Typiska offentliga tillställningar som ordnas på utomhusområden och där deltagarna vistas stillasittande eller stillastående är enligt Valvira till exempel

- festivaler
- utomhuskonserter
- idrottsevenemang

- olika tävlingar och utställningar, samt
- film-, teater- och operaföreställningar.

Rökförbudet vid offentliga tillställningar utomhus gäller under skyddstak och på läktare – även då dessa är tillfälliga – och på andra platser som direkt är avsedda för deltagare som följer tillställningen stillastående eller stillasittande. En förutsättning för rökförbudet är alltså inte att den plats som direkt är avsedd för deltagare som följer en tillställning är delvis under tak, utan förbudet gäller också helt öppna utrymmen om deltagarna vistas där stillasittande eller stillastående. Med en plats som direkt är avsedd för deltagare som följer en tillställning avses till exempel området framför scenen och dess omedelbara närhet, som publiken har tillträde till. Den som arrangerar tillställningen har de bästa möjligheterna att avgöra vilka utomhusområden som är avsedda för deltagare som direkt följer tillställningen.

Stillastående eller stillasittande vistelse förutsätter inte att det finns sittplatser, utan rökförbudet gäller också på sådana offentliga tillställningar utomhus där deltagarna står stilla. Det krävs inte heller att arrangören anvisar deltagarna platser till exempel genom att sälja platsbiljetter till tillställningen. Rökförbudet gäller också sådana tillställningar där deltagarna själva reserverar sina platser till exempel i den ordning de fylls.

Stillastående eller stillasittande vistelse innebär inte att deltagarna inte kan röra sig från sina platser i viss mån. Tobaksrökning är förbjuden också framför scenen till exempel på musikfestivaler där deltagarna vanligtvis rör sig och dansar på sina egna platser. Om deltagarna på grund av tillställningens natur rör sig på området så att de inte kan anses ha egna platser är det dock med stöd av tobakslagen inte förbjudet att röka på området. Som sådana tillställningar kan betraktas till exempel vissa typer av utställningar där deltagarna förflyttar sig på utställningsområdet från ett ställe till ett annat.

Ägare eller innehavare av en fastighet kan om de så önskar införa rökförbud som går längre än vad som förutsätts i tobakslagen. Det är alltså möjligt att ordna en helt rökfri offentlig tillställning utomhus. Det bör observeras att rökning enligt tobakslagen alltid är förbjuden bland annat på daghemmens och vissa läroanstalters utomhusområden samt på allmänna badstränder från början av maj till slutet av september. Om en offentlig tillställning arrangeras till exempel på gården till en grundskola får man inte ens ordna ett särskilt rök område på området.

Förplägnadsrörelser

Enligt 1 § 4 mom. i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006) tillämpas lagen om sammankomster på offentliga tillställningar i förplägnadsrörelser om tillställningarna inte hör till rörelsens normala verksamhet. Förplägnadsrörelsens normala verksamhet kan ha definierats till exempel i de anmälningar som har gjorts till myndigheterna i samband med att verksamheten har inletts samt i utskänkningstillståndet enligt alkohollagstiftningen. Musikföreställningar som ordnas i en restaurang anses i regel höra till restaurangens normala verksamhet. Detta innebär att även om en restaurang ordnar ett evenemang med levande musik endast en gång per år kan evenemanget i regel ändå anses ingå i restaurangens normala verksamhet.

Om det i en förplägnadsrörelsen ordnas en offentlig tillställning som inte hör till restaurangens normala verksamhet eller som arrangeras av någon annan än den som ansvarar för restaurangens normala verksamhet ska lagen om sammankomster tillämpas på den offentliga tillställningen. I sådana fall gäller rökförbudet förplägnadsrörelsens uteservering och annat utomhusområde, till den del det är fråga om utrymmen som är avsedda för deltagare som direkt följer tillställningen och där deltagarna vistas stillasittande eller stillastående. Tobaksrökning är däremot inte förbjuden om kunderna från sina platser följer till exempel en gatuartist eller någon annan som uppträder och som inte står i avtalsförhållande till förplägnadsrörelsen.

Utomhuslekplatser

Enligt 74 § 1 mom. 4 punkten i tobakslagen är tobaksrökning förbjuden på utomhuslekplatser för vilka det ska upprättas ett säkerhetsdokument enligt 7 § i konsument säkerhetslagen (920/2011). I 73 § i tobakslagen konstateras att förbudet också gäller till exempel användning av elektroniska cigaretter och tobak samt örtprodukter för rökning i vattenpipa.

Rökförbudet gäller till exempel utomhuslekplatser som sköts av kommunerna och för vilka det ska upprättas ett säkerhetsdokument. Förbudet mot rökning kan också anses gälla till exempel privata lekplatser på campingplatser, på lägergårdar och i aktivitets- eller temparker som omfattas av skyldigheten att upprätta ett säkerhetsdokument.

Ett bostadsaktiebolag behöver i regel inte upprätta ett säkerhetsdokument för en lekplats på gården. Ett säkerhetsdokument ska upprättas om lekplatsen till storlek, funktioner och användningsgrad påminner om en allmän utomhuslekplats. Till exempel kan det en kvartersgård som är gemensam för

flera hus finnas en lekplats som påminner om en allmän utomhuslekplats och för vilken ett säkerhetsdokument ska upprättas. Då får man inte röka på området. Dessutom kan bostadsaktiebolag eller andra bostadssammanslutningar i enlighet med 78 § i tobakslagen förbjuda tobaksrökning på utomhusområden som de innehar, såsom lekområden för barn.

Badstränder

Enligt 74 § 1 mom. 6 punkten i tobakslagen är tobaksrökning förbjuden på allmänna badstränder från ingången av maj till utgången av september. Med allmän badstrand avses en så kallad EU-badstrand där antalet användare vanligtvis är stort och där det finns många barn och unga bland besökarna och som ska anmälas enligt 13 § 1 mom. 2 punkten i hälsoskyddslagen (763/1994). En förteckning över sådana badstränder finns till exempel på Valvira's webbplats i förteckningen över allmänna badstränder. I 73 § i tobakslagen konstateras att förbudet också gäller till exempel användning av elektroniska cigaretter och tobak samt örtprodukter för rökning i vattenpipa.

Rökning är också förbjuden på badstränder som har meddelats badförbud eller anvisningar om avrådan från bad. Rökförbudet gäller från ingången av maj till utgången av september och omfattar hela den allmänna badstranden.

Anslag

Innehavaren av ett utomhusområde och arrangören av en offentlig tillställning ska i enlighet med 80 § i tobakslagen märka ut området med rökförbud med tillräckligt stora anslag med entydigt innehåll så att de lätt kan upptäckas av personer som kommer till området och vistas där. Det är också bra att märka ut ett eventuellt område avsett för rökning.

Om en läktare eller ett område med skyddstak avsett för deltagare som följer en tillställning har byggts för permanent bruk är det motiverat att sätta upp permanenta anslag som informerar om rökförbud och ett eventuellt rök område. På en gräsplan eller något annat öppet område som är avsett för deltagare som följer en tillställning kan arrangören till exempel med skyltar och kartor informera om det område som direkt är avsett för deltagare som följer tillställningen och utanför vilket tobaksrökning är tillåten.

Rökområde

Tobaksrökning kan vid offentliga tillställningar som ordnas utomhus tillåtas utanför det område som är avsett för deltagare som direkt följer tillställningen. På en öppen gräsplan kan ett område som inte är avsett för deltagare som direkt följer tillställningen och där tobaksrökning således är tillåten finnas på exempelvis 50–100 meters avstånd från scenen. Arrangören bör bedöma omfattningen av området med rökförbud hellre i överkant än i underkant, så att tobaksröken inte sprids från rökområdet till de åskådare som följer tillställningen.

Kommunen kan utanför badstranden reservera en plats som är avsedd för rökning och där det finns askkoppar eller papperskorgar som är avsedda för detta ändamål.

Övervakning

Arrangören av tillställningen eller innehavaren av utomhusområdet ansvarar för att rökförbudet följs under tillställningen och ska säkerställa detta till exempel genom att instruera ordningsvakterna att ingripa om någon bryter mot förbudet. På badstränder och utomhuslekplatser genomförs övervakningen i regel utifrån klagomål. De som upprätthåller utomhuslekplatser och badstränder kan åläggas att vidta ändamålsenliga åtgärder om rökförbud inte iakttas i områdena.

Kommunen ska inom sitt område övervaka efterlevnaden av bestämmelserna om rökförbud och rökrestriktioner (8 § i tobakslagen).

Enligt 9 § 4 mom. i tobakslagen ska polisen övervaka att rökförbud och rökrestriktioner följs vid offentliga tillställningar.

Påföljder

Om någon bryter mot ett rökförbud enligt 74 § och trots uppmaning inte slutar röka, får innehavaren av lokalen eller utomhusområdet eller dennes representant avlägsna personen därifrån med stöd av 81 § i tobakslagen, om detta inte kan anses oskäligt. Det bör dock observeras att en privatperson inte får ta till våld för att förhindra rökning eller avlägsna en person från platsen. I praktiken får alltså endast en ordningsvakt eller polisen avlägsna en rökande person.

En person som trots påminnelser fortsätter att röka i strid med bestämmelserna i tobakslagen kan också påföras straffrättsliga påföljder. Den som uppsåtligen trots påminnelse från innehavaren av ett utomhusområde eller dennes representant, från arrangören av en offentlig tillställning eller en ordningsvakt vid tillställningen eller från tillsynsmyndigheten fortsätter att röka utomhus på ställen där tobaksrökning är förbjuden enligt 74 § i tobakslagen ska dömas till böter för rökningförseelse enligt 113 § i tobakslagen.

I 114 § i tobakslagen konstateras att en arrangör av en offentlig tillställning eller en innehavare av ett utomhusområde eller dennes representant som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med 74 § tillåter tobaksrökning på ett utomhusområde där tobaksrökning är förbjuden ska, om inte försummelsen kan anses vara ringa och om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, dömas till böter för försummelse av åtgärder som skyddar mot tobaksrök. Vid bedömningen av ansvaret är det väsentligt huruvida arrangören av tillställningen eller innehavaren av utomhusområdet har satt upp anslag som informerar om rökförbudet och instruerat till exempel ordningsvakterna att ingripa i brott mot rökförbudet

Mer information

Mer information lämnas av

avgörare Direktör Jussi Holmalahti

föredragande Överinspektör Pia Malm

Be om mer information via e-post till adressen tupakka@valvira.fi

Valvira

Tillstånds- och tillsynsverket
för social- och hälsovården

Tillstånds- och tillsynsverket
för social- och hälsovården, Valvira

Bangårdsvägen 9, 00520 Helsingfors
PB 43, 00521 Helsingfors
Koskenranta 3, 96100 Rovaniemi

Telefon 0295 209 111
kirjaamo@valvira.fi
valvira.fi